

נשמתא דאורייתא

הורים וילדים לומדים חסידות בצורת

גיליון 209 | שבת פרשת תזריע/החדש, ראש חודש ניסן תשע"ז - שנת 'הקהל' יוצא לאור על ידי ועד כפר חב"ד ארה"ק ת"ו

ה'הקהל' המשפחתי

חמץ או מצה

באמצע החדש נאכל מצה

אבא/אמא: השבת, ראש חודש ניסן, קוראים ל'מפטיר' את פרשת 'החדש' - הרביעית מבין ארבע הפרשיות של חודש אדר - בה מופיע גם הציווי על אכילת מצה.

החמץ והמצה מרכיבים שניהם מקמח ומים, אך ההבדל הגדול הוא שהחמץ תופח, ואלו במצה העסה אינה תופחת. מסכה זו החמץ מסמל ישות וגאווה ואלו המצה היא בטול וענוה ולכן נקראת המצה בשם 'לחם עני'.

הדבר בא לידי ביטוי גם בהבדל בין המלים חמץ ומצה. ההבדל ביניהן הוא רק באותיות ח' ו'ה' שגם הן לכאורה די דומות, אבל ההבדל הוא משמעותי.

פתוח או סגור?

ילד/ילדה: שתי האותיות מרמזות משלושה קנים ופתוחות כלפי מטה, אך האות ח' סתומה בכל שלושת הצדדים לגמרי, ואלו לאות ה' יש פתח מלמעלה.

את המלה 'פתח' אנו מוצאים בתורה, בין היתר, במשמעות של 'לפתח חטאת רבץ'. יש כאן רמז לאדם שנמצא במצב שהחטא נמצא על פתחו. אך בעוד שבאות ה' יש פתח כלפי מטה - מצב של חטא, אך גם פתח קטן כלפי מעלה - הרומז שהוא יכול לצאת מהמצב הקודם ולעשות תשובה.

אמנם הפתח כלפי מעלה הוא קטן ביותר - אך כבר אחר רבותינו זכרונם לכרכה 'פתחו לי כחודו של מחט, ואני אפתח לכם פתחו של אולם'. שכן, על ידי הרהור תשובה אדם יכול האדם להשתנות - כרגע אדם ובפניה נכונה אחת - מרשע גמור לצדיק גמור.

לעומת זאת, באות ח' אין פתח כלפי מעלה - האדם לא מסגל לעשות תשובה ולהשתחרר ממצבו הקודם.

בלי תרואים

אבא/אמא: הקשר בין הדברים: כשהאדם מרגיש 'מצה' ובטול, גם אם הוא חטא חלילה, הוא מבין שעליו לעשות תשובה, כמרמז באות ה' של המלה

© 2017 Creative

"כן", הוא השיב, "אכל תראה, אתה חוסם את המעבר! כל האנשים האלה רוצים לעבור! אמרתי לו: 'האנשים האלה הם המנין שלי'. האיש התאושש מתדהמתו ואמר: 'אם ככה, גם אני בא'."

האווירה בחלק האחורי של המטוס הייתה מחשמלת. לפני תחלת המנין הספרתי לחברים הלא-דתיים מה אנו עומדים לעשות. ממבטיהם ההמומים נראה היה שרק שלושה מאחד-עשר האנשים השתתפו אי-פעם במנין.

"התפלה אינה מגבלת למקום מסוים אלא נתן להתפלל בכל מקום, החל בחדר הפרטי ועד למטוס ג'ט-בלו שתקוע על מסלול ההמראה שלו..." אמרתי להם.

"אין ג'ט לומי לומר 'אמן', אם אנו לא מבינים עברית?", שאל אחד הנוסעים בהגיון, ואכן הייתה זו שאלה טובה. "אני אאותת לכם באנגלית בזמן המתאים", השבתי לו.

הוצאתי את הכפה שלי מתחת לכוכבי ונתתי אותה לאחד האנשים שעמד סמוך אלי. שאר הגברים לקחו לעצמם כפות (מפיות נייר) מן המטבח באדיבות חכרת התעופה ג'ט-בלו. התמונה הייתה רבת עצמה.

הדיקל שאלה אם היא יכולה לצלם אותנו בשעת התפלה ואמרתי לה שאין לי שום בעיה עם זה. בלי דחוי נוסף התחלתי במנין שלנו. כלפי חוץ, הרגשתי נהדר כשהרמתי את אגודלי בפעם הראשונה! כלפי פנים הייתי נרגש עד מחנק בתחושת הודיה לה'.

כל המטוס המהמה התרגשות. גברים חבושי מפיות נייר צעקו "אמן" עם כל הרמת אגודלים של הראביי הזה בעל המראה המישן, בעוד הדיקל מצלמת הכל...

למרות הצד המשעשע שבסיטואציה נכר היה שהענין נוגע ללב הגברים שבמנין, והם נשארו ממקדים ורציניים במשך כל התפלה. סימתי את התפלה מהר והודיתי לכלם מקרב לב על השתתפותם. לאחר מכן שבנו למקומותינו.

כמעט מיד הכריז הטיס שהעכוב הסתיים וכי אנו אמורים להמריא בעוד דקות אחדות לכוון שדה התעופה 'קנדי'. הייתה תחושה מדהימה, כמעט כאלו המנין הוה חלק מלוח הזמנים.

כשהמטוס היה באוויר, אחד היהודים במנין בא למקום מושבי שהיה סמוך למסדרון. כשדמעות בעיניו, הוא אמר: "אני בכלל לא מערב בחיים היהודיים ואני רוצה להודות לך על התזכורת המדהימה הזאת למורשת שלי". כעת היה זה תורי לחוש ענוה. מצוה אחת גוררת מצוה נוספת. לא יאמן שככה התחלתי את מסעי לארץ הקודש!

סתם מנסה להיות נחמד כי הוא רואה עד כמה אני נואש. הייתי חשדן וידעתי שאני צריך לחקור אותו קצת. "אמך יהודיה?", שאלתי אותו.

"בטח", הוא השיב. "שם נעוריה הוא הורוביץ. אין שם יותר יהודי מזה"; ואז הוא הוסיף, "אין כל ספק בך. אני אפלו מכיר את תפלת 'ברוך אתה אד-ני...'".

כלם סביבי היו נרגשים מאוד. נופפתי בזרועי למנהל המסור מחברת התעופה שישב כעשר שורות לפני. "הצלחנו!", קראתי. "יש לנו עשרה איש!". הוא כל כך שמח עד שאפשר היה לחשב שהוא זכה בלוטו.

המנהל הזמין אותי להפגש עם הדיילים בחלק האחורי של המטוס. הוא רצה להבטיח שהמנין יתנהל כשורה. הצעתי שנתחיל לאחר חלקת המשקאות כדי שלא נפריע להם בעבודתם. מעבר לכה, אמרתי להם שתפלת המנחה תקח כעשר דקות בסוף הכל. כמו כן הודיתי להם על עזרתם ועל ההכנה שגלו.

המנהל הציע להודיע לי לכשיסימו את חלקת המשקאות במטוס. הוא אף אמר שישיע לי לאסוף את תשעת המתנדבים שלי. כרגע שקבלתי את ההודעה ממנו התחלתי ללכת במורד המעבר ול'לאסוף' את האנשים. כעבר זמן קצר שורה של יהודים צעדו אחרי לכוון אחורי המטוס. כשלוש שורות לפני הסוף ראיתי פתאום פראוץ שהחמצתי. "הוא נראה יהודי ללא ספק", חשבתי לעצמי. עם כל האנשים האלה שאינם מכרים לי, אולי מוטב שיהיו לנו אחד-עשר איש, ליתר בטחון.

עצרתי ושאלתי אותו: "אתה יהודי?".

המנין המפתיע במטוס

לזכות מוסיה תחי' ואסתר פיגא תחי' הורביץ

לרגל יום הולדתם כ"ח אדר

נדפס ע"י ולזכות הוריהם

משה שמואל הלוי ושאשא דבורה שיחיו הורביץ

לשנת הצלחה וברכה בכל המצטרך בגשמיות וברוחניות

'א צענטער' בטיסת ג'ט בלו

- חלק שני ואחרון -

תקציר: השליח הרב קוניקוב שהיה בשנת אב"ל על אמו, מתאמץ להשיג מנין לאמירת 'קדיש' על ספון המטוס אי-שם בפלורידה. האם יצליח?

"סלח לי", קרא אדם שישב בעבר השני של המעבר. "שמעתי את שיחתך. אני יהודי". כעת היו לנו שמונה אנשים. התחלתי להאמין שזה עומד לקרות. המשכתי בחפשי. התחלתי לחוש התרגשות נכח הסכוי שיתקבץ לו 'מנין' בדרך נס, אולם סדרת תשובות שליליות לשאלתי החזירו אותי למציאות.

נוסע אחד שמאוד רצה לעזר, אף לא היה יהודי, אמר לי: "החבר שלי הוא חצי יהודי". כששמעתי תקווה מתגנב ללבי, שאלתי את חברו: "אתה יהודי?". - "לא, לא ממש", הוא אמר לי. מאכזב, פניתי ללכת משם, אף הוא קרא אחרי והוסיף: "אבל סבתא שלי הייתה יהודיה".

פניתי אחורנית ושאלתי: "אמא של אמא שלך?". - "כן, אבל זה לא עושה אותי יהודי, נכון?". "בטח שכן!", אמרתי לו. "יפי, פתאום אני מגלה שאני יהודי! אולי האחור בטיסה היה שוה רק בשביל זה!".

כפסע ביני לבין ההצלחה, התחלתי לצעד בבטחון במורד המעבר כשאני מוכן להשיק את המנין הכמעט משלם. בשלב זה כבר ידעו כל נוסעי המטוס מה מתרחש. פעם בכמה זמן שאלני המנהל: "לכמה הגעת?". כשאמרתי לו שהגעתי לתשעה, הוא דבר במכשיר הקשר שלו עם תא הטיס ושאל אם יש יהודים בין אנשי הצוות. "שלילי", הגיעה התשובה.

"אם לא אצליח להשלים את המנין הזה אחרי שהשגתי תשעה יהודים על הטיסה, זה יהיה מאכזב נורא", אמרתי לעצמי. הכנתי את עצמי נפשית לאכזבה שכזו, מפני שלא נשארו לי ברורות. שבתתי למושב ויחיתי לראות מה יקרה.

חלפו שניות מספר. הנוסע שישב ממש מאחורי כחכח בגרונו ואמר, "אני ממש מצטער, אבל קדם, כשאמרתי לך שאני לא יהודי, לא אמרתי את האמת. האמת היא שאני יהודי". עיני התרחבו בפליאה. בהתחלה חשבתי שהוא עובד עלי, או שהוא

הספריות שנאכלו בערב פסח

ילדילדה: ביום ראשון ב' ניסן יחול יום ההולאה של הרבי הרש"ב נשמתו ע"ד. כשהגיע הרבי הרש"ב לגיל שלוש הכניסו אותו ל'חידר' והסבא - הרבי הצמח צדק ז"ק עליו ספריות ואמר לו שהמלאך מיכאל הוא שזרק עליו את הספריות... מסבה זו חבב הילד מאוד את הספריות ולא אכל אותן אלא שמר עליהן. בערב פסח, בו נהוג לבדק אם אין חמץ בכיסי הילדים, שאל הסבא את הרש"ב היכן הספריות, ואמר לו שהוא צריך לאכל אותן לפני פסח.

אבא/אמא: מדוע אמר לו הצמח צדק שהמלאך זרק עליו את הספריות, כשבאמת הוא עצמו זרק אותן לעברו?

אלא, הדבר קשור לזכות והשמחה המיוחדת שיש ליהודים בקיום התורה והמצוות. בכך שהשם בחר דוקא בנו לתת לנו לקיים את המצוות שלו וכך להתחבר עמו. הזכות הזו היא כמו ה'ספריה' הרוחנית שלנו.

כיון שמיכאל הוא שר של חסד, שהתפקיד שלו לומר לפני השם את הזכיות של בני ישראל ואת מה שהם צריכים לקבל - פרנסה, בריאות וכדומה - לכן יש למלאך מיכאל תפקיד מיוחד כשילד יהודי נכנס ל'חידר'.

ילדילדה: ההכנסה ל'חידר' היא התחלת החנוכה של הילד לתורה ומצוות. בזמן זה בא המלאך מיכאל וזרק עלינו 'ספריות' - בכך שהוא מזכיר את הזכות המיוחדת שיש לנו בקיום התורה והמצוות, זכות ששיכת אפלו לילד קטן שזה עתה מתחיל את החנוכה שלו לתורה ומצוות.

וכדי שגם הילד ירגיש עד כמה הזכות הזו היא מתוקה, לכן זורקים עליו ספריות אמיתיות...

הלקח:

א. בערב פסח - לפני זמן בעור חמץ - נבדק היטב את הכיסים שלנו לודא שלא נשארו בהם ספריות וממתקים אחרים...

ב. ילד יהודי צריך לדעת שקיום התורה והמצוות זו לא רק אחריות גדולה, אלא גם זכות טובה ומשמחת, שכדאי לו להוסיף בה עוד ועוד.

(מעובד ע"פ תורת מנחם תש"כ, עמ' 82 ואילך)

מצה. כיון שכאשר יש בטול, האדם מסגל לעשות חשבון אמתי עם עצמו ולתקן מה שצריך.

אך אם הוא מרגיש 'חמץ' - ישות והתנשאות, הוא אינו מבין בכלל שעליו לעשות תשובה, כמרמז באות ח' של המלה חמץ. כיון שכתוצאה מהגאווה, האדם תמיד מלמד זכות על עצמו ומסביר למה כל מה שהוא עושה זה בסדר. ואפלו אם כבר הבין שלא עשה טוב, יש באמתתו תרוצים למה זה לא באשמתו, וכך הוא מפסיד את היכלת לתקן את הדרוש תקון.

והדבר נכון לא רק לאחר מעשה, אחרי החטא, אלא גם כשעל הפרק עומדת מצוה שהוא צריך להתאמץ עבודה - עקב הרגשות ישותו העצמית, הוא מוצא תרוצים שלא לקיים את אותה מצוה.

גאווה מונעת מצדקה

ילדילדה: דגמה לכך נתן להביא ממצות הצדקה: הגמרא מספרת ששאל טרונסורפוס הרשע את רבי עקיבא: אם אלקיכם אוהב עניים הוא, מפני מה אינו מפרנסם? [ועל כך השיב לו רבי עקיבא שזה כדי לזכות את מי שנותן להם צדקה]. וכך גם אותו אדם שואל שאלה זו כתרופה להתחמק ממצות הצדקה.

בגלל הגאווה וההתנשאות שלו, הוא מרגיש שכל הרכוש הנמצא ברשותו שרף ומגיע רק לו (ומגיע לו אפלו עוד יותר מזה...). ומדוע שהוא יתן מזה לאחרים?!

וכיון שתחושת הישות שלו לא נותנת מקום למציאות של מישהו אחר, הוא חושב לעצמו שאם לשני חסר, זה סימן שבאמת משמים לא מגיעה לו פרנסה, ומדוע הוא צריך לתרם לו, אם ה' לא נותן לו...

ענוה=צדקה

אבא/אמא: אף האדם שיש לו בטול, עושה כאמור חשבון אמתי עם עצמו, ולכן הוא אינו חושב ומרגיש שהוא יותר טוב מאדם אחר, ולכן הוא מבין שעליו להעניק לאחרים ממה שה' נתן לו.

ואפלו אם הסבה שעל השני נגזר שלא תהיה לו פרנסה היא בגלל ענש, אך כיון שגם אותו יהודי הוא בנו של ה', הרי שה' ישמח מאוד אם הוא יעניק צדקה לבן שלו. וכפי שהשיב רבי עקיבא לגוי בהמשך אותו ספור, שגם אם המלך כועס על בנו ומונע ממנו משהו, הרי שכשיבוא אוהבו של המלך ויתן לבן את הדרוש לו, המלך ישמח מכה, כי סוף כל סוף מדבר בבן שלו.

ומכך נלמד את ההבדל בין האדם שמרגיש 'חמץ' לאדם שמרגיש 'מצה', גם ביחס לקיום שאר המצוות.

הלקח:

המצוה מלמדת אותנו ענוה ובטול. מתוך הכרה אמיתית של המצב, האדם מסגל לתקן מה שצריך וגם לתת לשני את הנחוץ לו.

(מעובד ע"פ לקו"ש ח"א עמ' 129 ואילך)

גליון 209 תזריע

שם התלמיד/ה: _____ משפחה: _____

כיתה: _____ חתימת הורים: _____

להקדשת העלון לימי הולדת של ילדכם
ניתן לפנות מראש למספר: 052-3017-770